Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
GERARD HOGAN
prednesené 19. septembra 2019[1]

Vec C-523/18

Engie Cartagena S.L.
proti
Ministerio para la Transición Ecológica,
za účasti:
Endesa Generación SA,
EDP España SAU,
Bizkaia Energía SL,
Iberdrola Generación SAU,
Tarragona Power SL,
Bahía de Bizkaia Electricidad SL,
Viesgo Generación SL

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Audiencia Nacional (Národný vrchný súd, Španielsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Spoločné pravidlá pre vnútorný trh s elektrickou energiou – Smernica 2003/54 – Článok 3 ods. 2 – Smernica 2009/72 – Článok 3 ods. 2 – Uplatniteľnosť – Pojem ‚povinnosť služby vo verejnom záujme'"

1. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 3 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou a o zrušení smernice 96/92/ES (Ú. v. EÚ L 176, 2003, s. 37; Mim. vyd. 12/002, s. 211) a článku 3 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES (Ú. v. EÚ L 211, 2009, s. 55).

2. Tento návrh bol podaný v kontexte sporu medzi spoločnosťou Engie Cartagena S.L. (ďalej len „žalobkyňa") a Ministerio para la Transición Ecológica (Ministerstvo pre ekologickú transformáciu, Španielsko) týkajúceho sa zákonnosti príspevku, ktorý musia spoločnosti podnikajúce v oblasti energetiky poskytnúť na financovanie národného akčného programu v oblasti úspory energie a účinnosti.

3. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania dáva Súdnemu dvoru príležitosť objasniť definíciu pojmu „povinnosť služby vo verejnom záujme" tak, ako ho upravuje článok 3 ods. 2 tak smernice 2003/54, ako aj smernice 2009/72. Môže však byť najprv vhodné vymedziť príslušné právne predpisy Únie.

1 Jazyk prednesu: angličtina.

I. Právny rámec

A. Právo Únie

1. Smernica 2003/54

4. Článok 3 smernice 2003/54 s názvom „Povinnosti služby vo verejnom záujme a ochrana zákazníka“ v odseku 2 stanovoval:

„So zreteľom na príslušné ustanovenia zmluvy, najmä na jej článok 86, členské štáty môžu podnikom fungujúcim v odvetví elektroenergetiky z hľadiska všeobecného hospodárskeho záujmu uložiť povinnosti vzhľadom na službu vo verejnom záujme, ktoré sa môžu vzťahovať na bezpečnosť, vrátane bezpečnosti dodávky, pravidelnosti, kvality a ceny dodávok a ochrany životného prostredia, vrátane energetickej účinnosti a ochrany životného prostredia. Takéto povinnosti sú jasne definované, transparentné, nediskriminačné, overiteľné a zaručujú rovnosť prístupu pre elektroenergetické spoločnosti EÚ k národným zákazníkom. Vo vzťahu k bezpečnosti dodávky, riadeniu energetickej účinnosti/riadeniu na strane dopytu a v záujme plnenia cieľov v oblasti životného prostredia uvedeného v tomto odseku môžu členské štáty zavádzať dlhodobé plánovanie, berúc pritom do úvahy možnosť tretích strán usilovať sa o prístup do sústavy.“

2. Smernica 2009/72

5. Smernica 2003/54 bola zrušená smernicou 2009/72. Podľa článku 48 smernice 2009/72 toto zrušenie nadobudlo účinnosť 3. marca 2011 a odkazy na zrušenú smernicu sa považujú za odkazy na smernicu 2009/72.

6. Článok 3 smernice 2009/72 stanovuje:

„1. Členské štáty na základe svojej inštitucionálnej organizácie a s náležitým zreteľom na zásadu subsidiarity zabezpečujú, aby bez toho, aby bol dotknutý odsek 2, elektroenergetické podniky fungovali v súlade so zásadami tejto smernice s cieľom dosiahnuť konkurencieschopný, bezpečný a vzhľadom na životné prostredie udržateľný trh s elektrinou, a aby tieto podniky neboli diskriminované z hľadiska ich práv alebo povinností.

2. So zreteľom na príslušné ustanovenia zmluvy, najmä na jej článok 86, členské štáty môžu podnikom fungujúcim v odvetví elektroenergetiky z hľadiska všeobecného hospodárskeho záujmu uložiť povinnosti služby vo verejnom záujme, ktoré sa môžu vzťahovať na bezpečnosť, vrátane bezpečnosti dodávky, pravidelnosti, kvality a ceny dodávok a ochrany životného prostredia, vrátane energetickej účinnosti, energie z obnoviteľných zdrojov a ochrany klímy. Tieto povinnosti musia byť jasne definované, transparentné, nediskriminačné, overiteľné a pre elektroenergetické podniky [EÚ] zaručujú rovnosť prístupu k národným spotrebiteľom. Vo vzťahu k bezpečnosti dodávky, riadeniu energetickej účinnosti/riadeniu na strane dopytu a v záujme plnenia cieľov v oblasti životného prostredia a cieľa pre energiu z obnoviteľných zdrojov uvedených v tomto odseku môžu členské štáty zavádzať dlhodobé plánovanie, pričom vezmú do úvahy, že o prístup do sústavy sa možno budú usilovať tretie strany.

…

6. Finančná kompenzácia, iné formy kompenzácie a exkluzívne práva, ktoré členský štát udeľuje na plnenie povinností ustanovených v odsekoch 2 a 3, sa poskytujú nediskriminačným a transparentným spôsobom.

…

14. Členské štáty sa môžu rozhodnúť, že nebudú uplatňovať ustanovenia článkov 7, 8, 32 a/alebo článku 34 do tej miery, pokiaľ by ich uplatňovanie z právnych alebo skutkových dôvodov bránilo plneniu povinností uložených elektroenergetickým podnikom vo všeobecnom hospodárskom záujme a pokiaľ by nebol ovplyvnený rozvoj obchodu v takom rozsahu, že by to bolo v rozpore so záujmami [EÚ]. Medzi záujmy [EÚ] okrem iného patrí hospodárska súťaž vzhľadom na oprávnených odberateľov v súlade s touto smernicou a článkom 86 zmluvy.

…“

B. Vnútroštátne právo

7. Real Decreto-ley 14/2010, de 23 de diciembre, por el que se establecen medidas urgentes para la corrección del déficit tarifario del sector eléctrico (kráľovský zákonný dekrét č. 14/2010 z 23. decembra, ktorým sa ustanovujú naliehavé opatrenia na nápravu deficitu sadzieb v odvetví elektrickej energie) (BOE č. 312 z 24. decembra 2010, s. 106386), je súčasťou balíka opatrení na boj proti „deficitu sadzieb“, všeobecne chápaného ako nerovnováha medzi nákladmi elektrickej siete a príjmami získanými z cien (v rôznych právnych názvoch) regulovaného Španielskym kráľovstvom.[2] S cieľom znížiť tento deficit kráľovský zákonný dekrét č. 14/2010 na roky 2011, 2012 a 2013 dočasne ukladá povinnosť financovania plánov na úsporu energie a energetickú účinnosť určitým spoločnostiam uvedeným v treťom dodatočnom ustanovení.

8. Odôvodnenia kráľovského zákonného dekrétu č. 14/2010 stanovujú, že:

„Po druhé, s cieľom znížiť náklady spojené so sadzbou sa očakáva, že výrobné spoločnosti budú v rámci riadneho režimu financovať akčný plán na roky 2008 – 2012 prijatý rozhodnutím Rady ministrov 8. júla 2005, ktorým sa vykonávajú opatrenia stanovené v dokumente ‚Stratégia úspor a energetickej účinnosti v Španielsku na roky 2004 – 2012‘. Okrem toho sú stanovené percentuálne podiely príspevkov každej spoločnosti na financovaní a ustanovenia Ley de Presupuestos Generales del Estado de 2011 [zákon o všeobecnom štátnom rozpočte na rok 2011] sa podľa toho menia a dopĺňajú.“

9. Podľa tretieho dodatočného ustanovenia kráľovského zákonného dekrétu č. 14/2010 s názvom „Financovanie programov úspor a energetickej účinnosti na roky 2011, 2012 a 2013“:

„1. Sumy nákladov elektrickej siete určené na financovanie akčného plánu na roky 2008 – 2012, schváleného Acuerdo de Consejo de Ministros de 8 de julio de 2005, por el que se concretan las medidas del documento de ‚Estrategia de ahorro y eficiencia energética en España 2004-2012‘ aprobado por Acuerdo de Consejo de Ministros de 28 de noviembre de 2003 [Rozhodnutie Rady ministrov z 8. júla 2005, ktorým sa konkrétnejšie upravujú opatrenia uvedené v dokumente s názvom ‚Stratégia úspor a energetickej účinnosti v Španielsku na roky 2004 – 2012‘ schválenej rozhodnutím Rady ministrov z 28. novembra 2003], na roky 2011 a 2012 vo výške 270 miliónov eur a 250 miliónov eur, sa financujú prostredníctvom príspevku každej z výrobných spoločností podľa percentuálnych podielov uvedených v nasledujúcej tabuľke:

Spoločnosť	Percentuálny podiel
Endesa Generación, SA	34,66
Iberdrola Generación, SA	32,71
GAS Natural S.D.G, SA	16,37

2 Z opatrení prijatých zákonodarcom na zníženie deficitu sú najdôležitejšie tieto: (i) regulácia nákladov vynaložených na sieť a príspevkov subjektov, ktorí sú zapojení do siete; (ii) schválenie poplatkov a regulovanej tarify; (iii) uloženie majetkových plnení daňovej a nedaňovej povahy; a (iv) uhradenie určitých nákladov zo všeobecného štátneho rozpočtu.

Hidroeléctrica del Cantábrico, SA	4,38
E.ON Generación, SL	2,96
AES Cartagena, SRL	2,07
Bizkaia Energía, SL	1,42
Castelnou Energía, SL	1,58
Nueva Generadora del Sur, SA	1,62
Bahía de Bizkaia Electricidad, SL	1,42
Tarragona Power, SL	0,81
Celkovo	100,00

2. Sumy nákladov elektrickej siete určené na financovanie plánu schváleného rozhodnutím Rady ministrov v zmysle odseku 1 sa v roku 2013 financujú z príspevkov výrobných spoločností v súlade s percentuálnymi podielmi stanovenými v odseku 1 do maximálnej výšky 150 miliónov eur.“

II. Skutkový stav

10. Akčný plán na roky 2008 – 2012, schválený rozhodnutím Rady ministrov z 8. júla 2005, ktorým sa konkrétnejšie upravujú opatrenia uvedené v dokumente s názvom „Stratégia úspor a energetickej účinnosti v Španielsku na roky 2004 – 2012“ (ďalej len „akčný plán“), bol založený na podpore úspor a energetickej účinnosti ako základu sociálneho zabezpečenia, trvalo udržateľného rozvoja a priemyselnej konkurencieschopnosti. Jeho strategickými cieľmi boli okrem iného zahrnutie úspor a energetickej účinnosti do všetkých vnútroštátnych stratégií, najmä do španielskej stratégie v oblasti zmeny klímy, podpora hospodárskej súťaže na trhu podľa hlavnej zásady úspor a energetickej účinnosti a upevnenie postavenia Španielskeho kráľovstva na poprednom mieste úspor a energetickej účinnosti.

11. Náklady vzniknuté na základe akčného plánu boli spočiatku hradené z poplatkov za prístup k zemnému plynu a elektrine. Kráľovský zákonný dekrét č. 14/2010 však túto situáciu zmenil ustanovením, že akčný plán má byť financovaný výlučne podnikmi vyrábajúcimi elektrickú energiu. V treťom dodatočnom ustanovení kráľovského zákonného dekrétu č. 14/2010 sa uvádza 11 podnikov, ktoré sú povinné prispievať, a ich podiel v percentách.

12. Orden IET/75/2014, de 27 de enero, por la que se regulan las transferencias de fondos, con cargo a las empresas productoras de energía eléctrica, de la cuenta específica de la Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia al Instituto para la Diversificación y Ahorro de la Energía, en el año 2013, para la ejecución de las medidas del Plan de Acción de Ahorro y Eficiencia Energética 2011-2020, y los criterios para la ejecución de las medidas contempladas en dicho plan [ministerské nariadenie IET/75/2014 (ministerstva priemyslu, energetiky a turizmu) z 27. januára, ktorým sa na rok 2013 upravujú prevody finančných prostriedkov spoločností vyrábajúcich elektrickú energiu z osobitného účtu Národnej komisie pre trhy a hospodársku súťaž do Inštitútu pre energetickú diverzifikáciu a úspory, na vykonanie opatrení Akčného plánu úspor a energetickej účinnosti na roky 2011 – 2020, a kritériá na vykonanie opatrení uvedených v tomto pláne] (BOE č. 25 z 29. januára 2014, s. 5875; ďalej len „napadnuté nariadenie“) bolo prijaté na základe tretieho dodatočného ustanovenia kráľovského zákonného dekrétu č. 14/2010.

13. Článok 2 napadnutého nariadenia uvádza, že suma vyčlenená na akčný plán na rok 2013 je 150 000 000 eur. Spoločnosť Engie Cartagena SL, ktorá bola uvádzaná pod jej pôvodným obchodným menom AES Cartagena, SRL, mala zaplatiť 3 105 000 eur, pretože v zmysle tretieho dodatočného ustanovenia kráľovského zákonného dekrétu č. 14/2010 bola povinná uhradiť 2,07 % celkových nákladov.

14. Dňa 31. januára 2014 podala žalobkyňa (v tom čase nesúca obchodné meno GDF Suez Cartagena Energía SL) proti napadnutému nariadeniu správnu žalobu na Audiencia Nacional (Národný vrchný súd, Španielsko). Žalobkyňa sa v predmetnej žalobe domáhala zrušenia nariadenia, ako aj uznania práva na náhradu súm zaplatených podľa uvedeného nariadenia. Engie Cartagena najmä namietala proti percentuálnemu rozdeleniu (2,07 %), ktoré mala zaplatiť na účely financovania akčného plánu, ktorý bol na základe kráľovského zákonného dekrétu č. 14/2010 vykonávaný.

III. Návrh na začatie prejudiciálneho konania

15. Žalobkyňa najmä tvrdila, že kritériá a zásady stanovené rozsudkami z 20. apríla 2010, Federutility a i. (C-265/08, EU:C:2010:205), a zo 7. septembra 2016, ANODE (C-121/15, EU:C:2016:637), ktorými sa riadi ukladanie záväzkov služby vo verejnom záujme, neboli vnútroštátnymi právnymi predpismi rešpektované.

16. Vnútroštátny súd uvádza, že platnosť napadnutého nariadenia, ktoré je predmetom sporu vo veci samej, závisí od súladu kráľovského zákonného dekrétu č. 14/2010 s právom Únie a to konkrétne od toho, či kráľovský zákonný dekrét rešpektuje zásady uvedené v článku 3 ods. 2 smernice 2003/54 a v článku 3 ods. 2 smernice 2009/72.

17. V tejto súvislosti sa vnútroštátny súd domnieva, že vzhľadom na to, že cieľom povinného príspevku uvedeného v kráľovskom zákonnom dekréte č. 14/2010 je financovanie plánu energetickej účinnosti, ktorého zámerom a priamym cieľom je prijať opatrenia týkajúce sa ochrany životného prostredia vrátane energetickej účinnosti a ochrany podnebia, tento povinný príspevok sa považuje za príspevok týkajúci sa povinnosti služby vo verejnom záujme.

18. Tento súd má však pochybnosti o zlučiteľnosti tretieho dodatočného ustanovenia kráľovského zákonného dekrétu č. 14/2010 s právom Únie vzhľadom na to, že povinný príspevok stanovený v tomto ustanovení nie je definovaný transparentným, nediskriminačným a overiteľným spôsobom, a teda nezaručuje rovnaký prístup spoločností k spotrebiteľom, ako sa to vyžaduje v článku 3 ods. 2 smernice 2003/54 a v článku 3 ods. 2 smernice 2009/72. Vnútroštátne právne predpisy predovšetkým neobsahujú žiadne údaje o tom, prečo len niektoré podniky musia prispievať na financovanie akčného plánu, ani informácie o kritériu, ktoré sa použilo na stanovenie percentuálneho podielu prispievateľov. [3]

19. V tomto kontexte Audiencia Nacional (Národný vrchný súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto dve prejudiciálne otázky:

„1. Predstavuje tretie dodatočné ustanovenie Real Decreto-Ley 14/2010 Financiación de planes de ahorro y eficiencia energética para los años 2011, 2012 y 2013 (kráľovský zákonný dekrét č. 14/2010, s názvom Financovanie plánov úspor a energetickej účinnosti na roky 2011, 2012 a 2013) povinnosť služby vo verejnom záujme v zmysle ustanovení článku 3 ods. 2 smerníc 2003/54/ES a 2009/72/ES?

2. V prípade kladnej odpovede, je táto povinnosť definovaná jasne, transparentne, nediskriminačne a overiteľne?“

3 V rozsudku z 15. novembra 2016 (167/2016) Tribunal Constitucional (Ústavný súd, Španielsko) rozhodol, že tretie doplňujúce ustanovenie kráľovského zákonného dekrétu č. 14/2010 neporušuje zásadu zákazu diskriminácie.

IV. Analýza

20. Prvá položená otázka sa týka výkladu článku 3 ods. 2 smernice 2003/54 a článku 3 ods. 2 smernice 2009/72.

21. Na úvod treba uviesť, že článok 3 ods. 2 smernice 2009/72 preberá ustanovenia článku 3 ods. 2 smernice 2003/54 podobným spôsobom.[4] Z dôvodov prehľadnosti preto navrhujem obmedziť analýzu na článok 3 ods. 2 smernice 2009/72. Vzťahuje sa však na obe ustanovenia.

22. Prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 3 ods. 2 smernice 2009/72 vykladať v tom zmysle, že povinnosť financovať rôzne opatrenia akčného plánu, ako napríklad opatrenie uvedené v treťom dodatočnom ustanovení kráľovského zákonného dekrétu č. 14/2010, môže predstavovať povinnosť služby vo verejnom záujme v zmysle uvedeného článku.

23. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že článok 3 ods. 2 smernice 2009/72 stanovuje, že „so zreteľom na príslušné ustanovenia zmluvy, najmä na jej článok 86 [v súčasnosti článok 106 ZFEÚ], členské štáty môžu podnikom fungujúcim v odvetví elektroenergetiky z hľadiska všeobecného hospodárskeho záujmu uložiť povinnosti služby vo verejnom záujme, ktoré sa môžu vzťahovať na bezpečnosť, vrátane bezpečnosti dodávky, pravidelnosti, kvality a ceny dodávok a ochrany životného prostredia“[5].

24. Hoci ani smernica 2003/54, ani smernica 2009/72 nedefinujú pojem povinnosť služby vo verejnom záujme, je zrejmé, že vymedzenie tohto pojmu nie je záležitosťou vnútroštátneho práva.

25. Je pravda, že odôvodnenie 50 smernice 2009/72 uvádza, že „požiadavky služby vo verejnom záujme by sa mali vymedziť na vnútroštátnej úrovni s prihliadnutím na vnútroštátne okolnosti. Členské štáty by však mali rešpektovať právo [Únie]“. To však znamená len to, že je na členských štátoch, aby rozhodli, či určitým podnikom uložia alebo neuložia povinnosti služby vo verejnom záujme, ak sú tieto povinnosti zlučiteľné s právom Únie.[6] Ak sa na účely určenia významu tohto pojmu výslovne neodkazuje na právne predpisy členských štátov, musí sa tento pojem nevyhnutne vykladať autonómne a jednotne v celej Európskej únii.[7]

26. Podľa judikatúry Súdneho dvora, ktorá vykladá článok 3 ods. 2, musí opatrenie spĺňať dve podmienky, aby sa kvalifikovalo ako povinnosť služby vo verejnom záujme, a to po prvé, aby smerovalo k dosiahnutiu cieľa všeobecného hospodárskeho záujmu[8] a po druhé, aby malo za následok to, že sa od dotknutých podnikov vyžaduje, aby konali tak, ako by v prípade otvorenej súťaže nekonali.[9]

4 Hlavné rozdiely medzi týmito dvoma ustanoveniami sú, že po prvé smernica 2009/72, na rozdiel od smernice 2003/54, výslovne uvádza, že cieľ ochrany životného prostredia, ktorý môže povinnosť služby vo verejnom záujme sledovať, zahŕňa opatrenia na zvýšenie energetickej účinnosti, energiu z obnoviteľných zdrojov a ochranu klímy a po druhé, že dlhodobé plánovanie, ktoré sú štáty oprávnené zavádzať, sa môže zameriavať na plnenie cieľov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. Tieto rozdiely nie sú na účely zodpovedania otázky predloženej Súdnemu dvoru relevantné.

5 Tento zoznam nie je vyčerpávajúci. Pozri analogicky rozsudok zo 7. septembra 2016, ANODE (C-121/15, EU:C:2016:637, bod 50), a návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Mengozzi vo veci ANODE (C-121/15, EU:C:2016:248, bod 52).

6 Rozsudok zo 7. septembra 2016, ANODE (C-121/15, EU:C:2016:637, bod 44).

7 Pozri napríklad rozsudok zo 6. marca 2008, Nordania Finans a BG Factoring (C-98/07, EU:C:2008:144, bod 17). V prejednávanej veci je potreba jednotného uplatnenia ešte znásobená skutočnosťou, že článok 3 ods. 14 smernice 2009/72 (pôvodný článok 3 ods. 8 smernice 2003/54) stanovuje, že kvalifikácia vnútroštátneho opatrenia ako povinnosti služby vo verejnom záujme v zmysle článku 3 ods. 2 tejto smernice umožňuje tomuto opatreniu odchýliť sa od určitých ustanovení tejto smernice. Výnimky sa týkajú postupu udeľovania povolení pre nové kapacity (článok 7), výberového konania na nové kapacity (článok 8), prístupu tretích strán do prenosových a distribučných sústav (článok 32) a dodávok zákazníkom prostredníctvom priameho vedenia (článok 34).

8 Pozri rozsudok zo 7. septembra 2016, ANODE (C-121/15, EU:C:2016:637, bod 36); pozri analogicky v súvislosti so smernicou 2003/55/ES rozsudok z 20. apríla 2010, Federutility a i. (C-265/08, EU:C:2010:205, bod 22) a vo vzťahu k smernici 2003/54/ES rozsudok z 21. decembra 2011, ENEL (C-242/10, EU:C:2011:861, bod 42).

9 Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. septembra 2016, ANODE (C-121/15, EU:C:2016:637, bod 30), a analogicky rozsudok z 21. decembra 2011, ENEL (C-242/10, EU:C:2011:861, bod 42). Pokiaľ ide o smernicu 2009/73, ktorá zrkadlí smernicu 2009/72 pre odvetvie plynu, Súdny dvor rozhodol, že ak sú členské štáty povinné, podľa článku 3 ods. 9 smernice 2003/54 (podobne ako v zmysle článku 3 ods. 15 smernice 2009/72), informovať Komisiu o všetkých opatreniach prijatých na splnenie povinností služby vo verejnom záujme, absencia notifikácie sama osebe nestačí na preukázanie toho, že sporná právna úprava nie je povinnosťou služby vo verejnom záujme. Rozsudok z 21. decembra 2011, ENEL (C-242/10, EU:C:2011:861, bod 39).

27. Vo veci samej žalobkyňa tvrdí, že akonáhle opatrenie spĺňa tieto dve podmienky týkajúce sa účelu a účinku tohto opatrenia, treba ho kvalifikovať ako povinnosť služby vo verejnom záujme. Argumentuje, že vzhľadom na to, že povinnosť financovať akčný plán vyžaduje, aby príjemcovia tejto povinnosti boli povinní určitým spôsobom konkrétne konať, takáto povinnosť by sa mala považovať za povinnosť služby vo verejnom záujme, pokiaľ je základom pre poskytovanie služby všeobecného hospodárskeho záujmu.

28. S týmto názorom nesúhlasím. Domnievam sa, že na to, aby sa opatrenie mohlo považovať za ukladajúce povinnosť služby vo verejnom záujme v zmysle článku 3 ods. 2 smernice 2009/72, nemôže spĺňať iba dve vyššie uvedené podmienky, ale musí tiež zaväzovať podniky, aby v rámci tejto povinnosti dodávali alebo poskytovali konkrétne služby alebo tovar. Povinnosť platiť peniaze štátu alebo štátnemu subjektu prostredníctvom daní, poplatkov alebo parafiškálnych opatrení sa ako taká nemôže považovať za povinnosť služby vo verejnom záujme. [10]

29. Zastávam názor, že to vyplýva z obvyklého významu pojmu povinnosť služby vo verejnom záujme podľa práva Únie, ako aj zo znenia, kontextu a cieľov sledovaných v článku 3 ods. 2 smernice 2009/72.

30. Pokiaľ ide o obvyklý význam, ktorý sa podľa práva Únie pripisuje pojmu povinnosť služby vo verejnom záujme, ZFEÚ ani ZEÚ sa na tento pojem neodvolávajú. Zmluvy však odkazujú na „služby všeobecného hospodárskeho záujmu“, ktorých zaobstaranie, ako už bolo uvedené vyššie, by malo byť cieľom každej povinnosti služby vo verejnom záujme. [11]

31. Najmä článok 106 ZFEÚ (pôvodne článok 90 Zmluvy o EHS a potom článok 86 Zmluvy o ES) stanovuje, že podniky poverené poskytovaním takýchto služieb podliehajú pravidlám Zmlúv za predpokladu, že uplatňovanie týchto pravidiel neznemožňuje právne alebo v skutočnosti plniť určité úlohy, ktoré im boli zverené. [12]

32. V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že toto ustanovenie sa na jednej strane snaží o zosúladenie záujmu členských štátov využívať určité podniky ako *nástroj hospodárskej alebo sociálnej politiky* so záujmom Únie na dodržiavaní pravidiel hospodárskej súťaže a zachovaní jednoty spoločného trhu. [13]

33. Na druhej strane, aby sa výnimka z uplatňovania pravidiel Zmluvy stanovená v článku 106 ods. 2 ZFEÚ stala účinnou, musia byť predmetné podniky poverené verejnými orgánmi *vykonávaním* služby všeobecného hospodárskeho záujmu a musí sa preukázať, že uplatňovanie pravidiel Zmluvy bráni *plneniu konkrétnych úloh* pridelených týmto podnikom a že záujmy Únie nie sú dotknuté. [14]

34. Tak cieľ, ako aj obsah článku 106 ZFEÚ preto podporujú myšlienku, že dosiahnutie služby všeobecného hospodárskeho záujmu si môže vyžadovať uloženie určitých povinností podnikom, aby ich prinútili vykonávať úlohy, ktoré slúžia všeobecnému hospodárskemu záujmu.

10 V tejto súvislosti na rozdiel od toho, čo uvádza žalobkyňa, je skutočnosť, že rozsudok vo veci ANODE sa priamo nevzťahuje na túto podmienku, irelevantná. Keď Súdny dvor vydá rozhodnutie o prejudiciálnej otázke, robí tak v odpovedi na položené otázky, a nie preto, aby vyčerpávajúcim spôsobom stanovil právny režim dotknutých opatrení. Vzhľadom na to, že v prejednávanej veci nebol Súdny dvor výslovne požiadaný o definíciu pojmu povinnosť služby vo verejnom záujme, ani o to, či opatrenie, akým je predmetné opatrenie v tejto veci, predstavovalo povinnosť služby vo verejnom záujme, Súdny dvor nebol povinný vyčerpávajúcim spôsobom spresniť podmienky na kvalifikáciu opatrenia ako povinnosti služby vo verejnom záujme.

11 Pozri tiež články 14 a 93 ZFEÚ, článok 36 Charty základných práv Európskej únie, ako aj Protokol (č. 26) o službách všeobecného záujmu.

12 Toto ustanovenie v podstate znamená uznanie, že „trhy niekedy neprinášajú sociálne žiaduce ciele, a v dôsledku toho je poskytovanie služieb na trhu nedostatočné [a]… v takýchto prípadoch môže byť nevyhnutný zásah verejného sektora“. Správa Komisie zo 17. októbra 2001 adresovaná Európskej rade v Laekene o službách všeobecného záujmu [KOM(2001) 598 v konečnom znení, odsek 3].

13 Pozri rozsudky z 21. septembra 1999, Albany (C-67/96, EU:C:1999:430, bod 103); z 20. apríla 2010, Federutility a i. (C-265/08, EU:C:2010:205, bod 28), a z 21. decembra 2011, ENEL (C-242/10, EU:C:2011:861, bod 41).

14 Rozsudok z 10. decembra 1991, Merci convenzionali Porto di Genova (C-179/90, EU:C:1991:464, bod 26).

35. Zdá sa, že v súčasnosti existuje všeobecná zhoda, že sa pojem „služby všeobecného hospodárskeho záujmu“ vzťahuje na služby hospodárskej povahy, na ktoré členské štáty alebo EÚ vzťahujú osobitné povinnosti služby vo verejnom záujme na základe kritéria všeobecného záujmu. Tieto služby sú súčasťou „služieb všeobecného hospodárskeho záujmu“, niekedy sa na ne odkazuje ako na „verejnoprospešné služby“. Hoci sa tento pojem môže niekedy viazať na skutočnosť, že služba je ponúkaná širokej verejnosti alebo že službe bola priradená osobitná úloha vo verejnom záujme, ktorá sa vzťahuje na vlastníctvo alebo postavenie subjektu poskytujúceho službu. [15]

36. Výraz „verejnoprospešná služba“ je použitý v ZFEÚ v článku 93 (pôvodne článok 77 Zmluvy o EHS a neskôr v článku 73 Zmluvy o ES) týkajúcom sa dopravy. Toto ustanovenie konkrétne uvádza, že „pomoc je so zmluvami zlučiteľná, ak slúži na koordináciu dopravy alebo tvorí náhrady za plnenie *niektorých záväzkov súvisiacich s verejnoprospešnou službou*“ [16].

37. Pojem povinnosť služby vo verejnom záujme sa objavil v kontexte uplatňovania tohto ustanovenia. [17]

38. Po prvé Rada vo svojom rozhodnutí z 13. mája 1965 poukázala na existenciu „povinností, ktoré zahŕňa koncepcia verejnoprospešných služieb, ktoré sú povinné poskytovať dopravné podniky“ [18]. Potom v nariadení (EHS) č. 1191/69 použila Rada kratší výraz „záväzk[y] služieb vo verejnom záujme“ a uviedla prvú definíciu tohto pojmu v článku 2 ods. 1 uvedeného nariadenia, konkrétne „záväzky, ktoré by uvedený… podnik neprijal alebo by ich neprijal v rovnakej miere, či za tých istých podmienok, keby realizoval svoje vlastné obchodné záujmy“ [19].

39. V tejto súvislosti treba uviesť, že príklady záväzkov služby vo verejnom záujme uvedené v článku 2 ods. 2 uvedeného nariadenia – konkrétne záväzok prevádzkovať, záväzok dopravovať a tarifné záväzky – sa všetky týkajú výkonu konkrétnej služby.

40. Okrem toho článok 7 nariadenia č. 1191/69 stanovuje, že k akémukoľvek rozhodnutiu zachovať záväzok služby vo verejnom záujme môžu byť pripojené *„podmienky navrhnuté s cieľom zlepšenia výnosu činností ovplyvnených uvedeným záväzkom*“ a že rozhodnutie o zrušení záväzku verejnej služby „môže umožniť zavedenie *alternatívnej služby*“ [20].

41. Vzhľadom na tieto objasnenia je zrejmé, že v zmysle nariadenia č. 1191/69 sa záväzok služby vo verejnom záujme odvolával výlučne na povinnosti poskytovať konkrétnu službu. [21]

15 Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru pre regióny – Biela kniha o verejnoprospe[š]ných službách (KOM/2004/0374 v konečnom znení z 12. mája 2004, príloha 1). Pojem „verejnoprospešné služby“ pokrýva trhové aj netrhové služby, ktoré verejné orgány klasifikujú ako verejnoprospešné a podliehajúce špecifickým povinnostiam verejnej služby.

16 Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

17 Zdá sa, že sémantický posun medzi pojmami „záväzky súvisiace s verejnoprospešnou službou“ a povinnosťami služby vo verejnom záujme je výsledkom žargónu používaného niektorými odborníkmi v tomto odvetví, ktorí neboli právnikmi, ale inžiniermi alebo ekonómami. Pozri Ziani, S.: Du service public à l'obligation de service public. LGDJ, 2015, s. 104.

18 Rozhodnutie Rady 65/271/CEE o harmonizácii určitých ustanovení ovplyvňujúcich hospodársku súťaž v železničnej, cestnej a vnútrozemskej vodnej doprave [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES 88, 1965, s. 1500).

19 Nariadenie Rady z 26. júna 1969 o postupe členských štátov, ktorý sa týka záväzkov obsiahnutých v koncepcii služieb vo verejnom záujme v oblasti železničnej, cestnej a vnútrozemskej vodnej dopravy (Ú. v. ES L 156, 1969, s. 1; Mim. vyd. 07/001, s. 19). Podľa judikatúry Súdneho dvora cieľom nariadenia č. 1191/69 bolo zaviesť systém, ktorý musia členské štáty dodržiavať, keď zvažujú uloženie povinností služby vo verejnom záujme podnikom v odvetví pozemnej dopravy; pozri rozsudok z 24. júla 2003, Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415, bod 53).

20 Kurzívou zvýraznil generálny advokát. Okrem toho možno poznamenať, že článok 6 ods. 2 tohto nariadenia spresňuje, že „rozhodnutia zachovať záväzok služby vo verejnom záujme alebo jeho časť, alebo ho zrušiť na konci stanoveného obdobia, musia zahŕňať aj ustanovenie zabezpečujúce náhradu za finančné bremeno, ktoré z tohto vyplýva“. Keďže by bolo nelogické vyžadovať, aby členské štáty stanovili náhradu v prípade ukončenia povinnosti financovania, je možné tiež odvodiť, že pojem povinnosť služby vo verejnom záujme sa nevzťahuje na povinnosti financovania.

21 Pojem „služba“ by sa tu mal chápať v neprávnom kontexte a ako taký sa vzťahuje na poskytovanie služby alebo tovaru za určitých podmienok odlišných od podmienok na trhu.

42. Keďže nariadenie č. 1191/69 slúžilo ako vzor pre všetky sieťové služby a potom pre všetky verejné služby, význam pojmu povinnosť služby vo verejnom záujme podľa nariadenia č. 1191/69 sa stal všeobecne uznaným v rámci práva Únie.[22] V čase prijatia smernice 2009/72 bola najaktuálnejšia definícia pojmu povinnosť služby vo verejnom záujme podľa práva EÚ tá, ktorú obsahovalo nariadenie (ES) č. 1370/2007[23], ktorá má blízko k definícii tohto pojmu v nariadení č. 1191/69.[24] Článok 2 písm. e) nariadenia č. 1370/2007 definuje záväzok vyplývajúci zo služieb vo verejnom záujme tak, že je „podmienka vymedzená alebo určená príslušným orgánom s cieľom zaručiť také služby vo verejnom záujme v osobnej doprave, ktoré by poskytovateľ, ak by zohľadňoval svoj obchodný záujem, neposkytoval alebo neposkytoval v rovnakom rozsahu alebo za rovnakých podmienok bez odmeny“.

43. Okrem toho niekoľko dokumentov Komisie potvrdzuje, že toto chápanie vo všeobecnosti prevláda. Napríklad v Bielej knihe o verejnoprospešných službách z roku 2004[25] Komisia zdôrazňuje, že pojem povinnosti verejnej služby sa vzťahuje na „špecifické požiadavky, ktoré verejné orgány kladú na poskytovateľa *služieb* v záujme zabezpečenia plnenia určitých cieľov verejného záujmu…“[26]. V dokumente s názvom „Rámec kvality pre služby všeobecného záujmu v Európe“ uverejnenom v roku 2011 definuje Komisia pojem „služby všeobecného záujmu“ ako „*služby*, ktoré podľa verejných orgánov členských štátov reprezentujú všeobecný záujem a ktoré preto *podliehajú osobitným záväzkom služby vo verejnom záujme*“[27]. Podobne v sprievodcovi uplatňovaním pravidiel Európskej únie o štátnej pomoci, verejnom obstarávaní a vnútornom trhu na služby všeobecného hospodárskeho záujmu, a najmä na sociálne služby všeobecného záujmu, Komisia vysvetľuje, že povinnosť služby vo verejnom záujme „sa ukladá… na základe kritéria všeobecného záujmu, ktoré zabezpečuje, že *služba* sa poskytuje za podmienok, ktoré jej umožňujú plniť jej poslanie“[28].

44. V neposlednom rade v dokumente s názvom „Oznámenie generálneho riaditeľstva pre energetiku a dopravu o smerniciach 2003/54/ES a 2003/55/ES o vnútornom trhu s elektrickou energiou a zemným plynom“, ktorý sa týka predovšetkým dotknutého odvetvia konania, Komisia na strane 2 pod nadpisom „Pripomienka právnej definície povinnosti služby vo verejnom záujme“ zdôrazňuje, že pojem povinnosť služby vo verejnom záujme, ktorý Komisia uplatňuje v odvetví energetiky, má rovnaký význam ako v článku 2 nariadenia Rady č. 1191/69, článku 86 ods. 2 ES (teraz článok 106 ods. 2 ZFEÚ) a v judikatúre Súdneho dvora.

45. Napriek tomu, že žiadny z vyššie uvedených dokumentov Komisie nemá právnu silu, možno konštatovať, že ak dokumenty Komisie vždy odkazujú na povinnosť služby vo verejnom záujme, Komisia tým označuje poskytovanie určitých služieb alebo tovaru.[29]

22 Pozri napríklad článok 2 písm. o) nariadenia Rady (EHS) č. 2408/92 z 23. júla 1992 o prístupe leteckých dopravcov spoločenstva k letovým trasám v rámci spoločenstva (Ú. v. ES L 240, 1992, s. 8; Mim. vyd. 07/001, s. 420) a článok 2 ods. 4 nariadenia Rady EHS č. 3577/92 zo 7. decembra 1992, ktorým sa uplatňuje zásada slobody poskytovania služieb na námornú dopravu v rámci členských štátov (námorná kabotáž) (Ú. v. ES L 364, 1992, s. 7; Mim. vyd. 06/002, s. 10).

23 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 23. októbra 2007 o službách vo verejnom záujme v železničnej a cestnej osobnej doprave, ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 1191/69 a (EHS) č. 1107/70 (Ú. v. EÚ L 315, 2007, s. 1).

24 Zdá sa, že táto definícia sa neskôr nevyvinula. Pozri napríklad článok 2 ods. 14 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/352 z 15. februára 2017, ktorým sa stanovuje rámec pre poskytovanie prístavných služieb a spoločné pravidlá o finančnej transparentnosti prístavov (Ú. v. EÚ L 57, 2017, s. 1).

25 Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru pre regióny – Biela kniha o verejnoprospešných službách (KOM(2004)0374 v konečnom znení z 12. mája 2004, príloha 1).

26 Kurzívou zvýraznil generálny advokát. KOM(2004)0374 v konečnom znení z 12. mája 2004, s. 23.

27 Kurzívou zvýraznil generálny advokát. KOM(2011)900 v konečnom znení z 20. decembra 2011, s. 3.

28 Kurzívou zvýraznil generálny advokát. SWD(2013) 53 final/2 z 29. apríla 2013, s 21.

29 Pozri napríklad článok 1 ods. 18 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/83/ES zo 6. novembra 2001, ktorým sa ustanovuje zákonník spoločenstva o humánnych liekoch (Ú. v. ES L 311, 2001, s. 67; Mim. vyd. 13/027, s. 69) alebo článok 16 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1008/2008 z 24. septembra 2008 o spoločných pravidlách prevádzky leteckých dopravných služieb v Spoločenstve (Ú. v. EÚ L 293, 2008, s. 3).

46. Naopak, ak sekundárne právne predpisy a súdne rozhodnutia odkazujú na existenciu povinností financovania, tieto povinnosti neprezentujú ako povinnosti služby vo verejnom záujme, ale skôr ako náhradu určenú na financovanie povinností služby vo verejnom záujme prevzatých niektorými inými podnikmi.[30] Napríklad v zmysle článku 2 písm. g) nariadenia č. 1370/2007 „‚úhrada za službu vo verejnom záujme' je každá výhoda, najmä finančná, ktorú priamo alebo nepriamo poskytne príslušný orgán z verejných zdrojov počas obdobia plnenia záväzkov vyplývajúcich zo služieb vo verejnom záujme alebo v súvislosti s týmto obdobím". Podobne rozsudok vo veci Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg[31] zďaleka neuznáva široký výklad pojmu povinnosť služby vo verejnom záujme, ale odkazuje na finančné záväzky, ktoré nespadajú do kategórie povinnosti služieb vo verejnom záujme, ale skôr predstavujú náhradu za povinnosti služby vo verejnom záujme. Zo všetkých týchto súvislostí nevyhnutne vyplýva, že povinnosť služby vo verejnom záujme vyžaduje, aby prevádzkovateľ urobil alebo poskytol niečo, za čo mu bude niekedy poskytnutá náhrada, čím sa opäť zdôrazňuje skutočnosť, že samotná povinnosť zaplatiť poplatok (akokoľvek je opísaný) sama osebe nie je povinnosťou služby vo verejnom záujme.

47. Vzhľadom na vyššie uvedené je jasné, že ako sa všeobecne rozumie v práve Únie, pojem povinnosť služby vo verejnom záujme sa týka opatrení, prostredníctvom ktorých je jeden alebo viac podnikov nútených poskytovať služby alebo dodávať tovar, ktorý by tieto podniky neposkytli ani nedodávali – alebo prinajmenšom nie v rovnakom rozsahu alebo za rovnakých podmienok – ak by to od nich členský štát nevyžadoval na dosiahnutie cieľa všeobecného hospodárskeho záujmu.

48. Povinnosti financovania sú oddelené a líšia sa od povinnosti služby vo verejnom záujme: okrem iného predstavujú jeden zo spôsobov financovania poskytovania služby všeobecného hospodárskeho záujmu. Keďže služby všeobecného hospodárskeho záujmu môže poskytovať sám členský štát, môžu existovať povinnosti financovania bez toho, aby bola niektorému podniku uložená povinnosť služby vo verejnom záujme, alebo môžu existovať povinnosti služby vo verejnom záujme, ktoré nie sú vyvážené povinnosťami financovania.

49. Pokiaľ ide o článok 3 ods. 2 smernice 2009/72, ani znenie, ani cieľ uvedenej smernice, ani kontext názoru, že pojmy „povinnosť služby vo verejnom záujme" a „povinnosť financovania" majú podľa tohto ustanovenia odlišné významy ako podľa zvyšku práva Únie.

50. Pokiaľ ide o znenie článku 3 ods. 2, výslovne sa odvoláva na článok 86 Zmluvy o ES (teraz článok 106 ZFEÚ), z ktorého vyplýva, že normotvorca Únie nemal v úmysle odchýliť sa od významu, ktorý sa obvykle priznáva povinnosti služby vo verejnom záujme podľa práva Únie.

51. Pokiaľ ide o ciele, z odôvodnenia 3 smernice 2009/72 možno vyvodiť, že cieľom tejto smernice je dosiahnuť úplne otvorený a konkurencieschopný vnútorný trh s elektrickou energiou, na ktorom si všetci spotrebitelia môžu slobodne zvoliť svojho dodávateľa a na ktorom môžu všetci dodávatelia slobodne dodávať svoje produkty. Na druhej strane *a priori* na rozdiel od záväzkov poskytovať určitú službu alebo dodávať konkrétny tovar, nie je pravdepodobné, že by povinnosti financovania tento cieľ oslabili, alebo ak áno, pravdepodobne aspoň v oveľa menšej miere.

52. Okrem toho odôvodnenie 50 smernice 2009/72 stanovuje, že cieľom smernice je, že „požiadavky služby vo verejnom záujme… a spoločné minimálne normy, ktoré z nich vyplývajú, sa musia ďalej posilniť s cieľom zabezpečiť, aby všetci spotrebitelia… mali prospech z hospodárskej súťaže a zo spravodlivých cien" a že „občania Európskej únie a, ak to členské štáty považujú za vhodné, aj malé podniky, by mali mať možnosť využívať záväzky služby vo verejnom záujme, najmä pokiaľ ide o bezpečnosť dodávky a primerané ceny…". Z toho vyplýva, že povinnosť služby vo verejnom záujme v zmysle smernice 2009/72 je povinnosťou spôsobilou vytvárať spoločné minimálne štandardy a je

30 Rozsudky z 22. novembra 2001, Ferring (C-53/00, EU:C:2001:627, bod 26); zo 7. mája 2009, Antrop a i. (C-504/07, EU:C:2009:290, bod 20), a v odvetví elektrickej energie zo 17. júla 2008, Essent Netwerk Noord a i. (C-206/06, EU:C:2008:413, body 80 a 86).

31 Rozsudok z 24. júla 2003 (C-280/00, EU:C:2003:415, bod 87 a nasl.).

v prospech neidentifikovanej skupiny osôb, hoci nemusia byť nevyhnutne konečnými spotrebiteľmi. Na rozdiel od toho povinnosti financovania nevytvárajú spoločné minimálne štandardy a pomáhajú tiež identifikovanej skupine príjemcov, a to buď členským štátom, keď sa rozhodnú poskytovať službu všeobecného hospodárskeho záujmu, o ktorú ide, alebo podnikom zodpovedným za poskytovanie tejto služby.

53. Pokiaľ ide o kontext, treba uviesť, že článok 3 smernice 2009/72 má názov „povinnosti služby vo verejnom záujme a ochrana spotrebiteľa“. Skutočnosť, že smernica 2009/72 sa zaoberá povinnosťou služby vo verejnom záujme, ako aj spotrebiteľmi, má tiež tendenciu posilňovať myšlienku, že povinnosti služby vo verejnom záujme sú povinnosťami poskytovať konkrétne tovary alebo služby, najmä spotrebiteľom.

54. Poznamenávam tiež, že podľa článku 3 ods. 6 smernice 2009/72 „finančná kompenzácia, iné formy kompenzácie a exkluzívne práva, ktoré členský štát *udeľuje na plnenie povinností ustanovených v odsekoch 2 a 3*, sa poskytujú nediskriminačným a transparentným spôsobom“ [32]. To dokazuje, že povinnosť financovania sama osebe nie je povinnosťou služby vo verejnom záujme, ale zameriava sa skôr na poskytnutie kompenzácie podnikom, ktoré musia plniť povinnosť služby vo verejnom záujme.

55. Napokon vzhľadom na osobitné okolnosti sporu vo veci samej by som chcel upozorniť na skutočnosť, že smernica 2009/72 bola prijatá výlučne na základe článku 95 ES (teraz článok 114 ZFEÚ), ktorého druhý odsek stanovuje, že tento článok sa nemôže použiť na prijatie daňových opatrení EÚ. Vzhľadom na to, že povinnosti financovania, ako sú povinnosti v tomto konaní vo veci samej, ktoré členský štát ukladá na účely pokrytia verejných výdavkov a bez okamžitého prospechu pre dotknutý podnik, sú daňovými opatreniami v zmysle práva Únie, smernica 2009/72 by sa s výnimkou osobitných situácií mala vykladať tak, že sa na tieto povinnosti vzťahuje. [33]

56. Keby sa usudzovalo, že pojem povinnosť služby vo verejnom záujme zahŕňa takúto povinnosť, skutočne by to znamenalo, že akékoľvek daňové opatrenie alebo štátna pomoc by sa museli analyzovať aj v kontexte článku 3 ods. 2, čo zjavne nie je účelom daného ustanovenia.

57. Vzhľadom na tieto úvahy sa domnievam, že podľa článku 3 ods. 2 smernice 2009/72 sa povinnosť služby vo verejnom záujme má chápať v tom zmysle, aký sa obvykle pripisuje tomuto pojmu podľa práva Únie, a to ako odkaz na povinnosť podniku poskytovať konkrétnu službu (alebo tovar) za podmienok (cena, množstvo, kvalita, trvanie služby, atď.), ktoré by sa neuplatňovali, ak by to nebolo podľa vnútroštátnych právnych predpisov povinné tak, aby bolo zabezpečené poskytovanie služby všeobecného hospodárskeho záujmu. Povinnosti služby vo verejnom záujme sú preto iba spôsobom regulácie hospodárskych činností vo všeobecnom záujme a metódou menovania tretích strán na vykonávanie týchto činností. [34]

58. Tento záver je úplne v súlade s existujúcimi rozsudkami Súdneho dvora týkajúcimi sa článku 3 ods. 2 smernice 2009/72. V rozsudku vo veci Renerga [35] Súdny dvor vyvodil absenciu záväzku služby vo verejnom záujme uloženému podniku zo skutočnosti, že napadnutá vnútroštátna právna úprava nestanovuje pre tento podnik záväznú povinnosť vyrábať a dodávať elektrinu z obnoviteľných zdrojov

32 Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

33 Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Hogan vo veci UNESA a i. (C-105/18 až C-113/18, EU:C:2019:395, bod 35). Počas pojednávania v prejednávanej veci zástupca španielskej vlády uviedol, že podľa vnútroštátnej právnej úpravy predstavuje sporná povinnosť financovania podľa článku 31 španielskej ústavy verejnoprávne patrimoniálne plnenie a ako také má fiškálnu povahu. Je však potrebné mať na pamäti, že povahu dane, cla alebo poplatku musí Súdny dvor podľa práva Únie určiť podľa objektívnych charakteristík na základe ktorých sa vyberajú, bez ohľadu na ich klasifikáciu podľa vnútroštátneho práva. Pozri rozsudok z 18. januára 2017, IRCCS – Fondazione Santa Lucia (C-189/15, EU:C:2017:17, bod 29).

34 Ďalším spôsobom, ako vymenovať tretie strany, je uzavretie zmluvy o poskytovaní služby vo verejnom záujme. Zmluva o poskytovaní služby vo verejnom záujme môže definovať povinnosť služby vo verejnom záujme. Pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. mája 2005, Taliansko/Komisia (C-400/99, EU:C:2005:275, bod 65). Použitá technika sa radikálne líši.

35 Rozsudok zo 14. novembra 2018 (C-238/17, EU:C:2018:905, bod 26).

energie. V rozsudku vo veci Achema a i.[36] s cieľom určiť, či by sa niektoré subvencie mali považovať za kompenzáciu za služby poskytované prijímajúcimi spoločnosťami s cieľom splniť povinnosti služby vo verejnom záujme Súdny dvor okrem iného skúmal, či sa tieto subvencie týkali poskytovania služieb, ktoré by sa poskytovali konečným spotrebiteľom alebo prevádzkovateľom v odvetní elektrickej energie.

59. Preto plne súhlasím s názorom Komisie, že na to, aby bolo opatrenie kvalifikované ako povinnosť služby vo verejnom záujme podľa článku 3 ods. 2 smernice 2009/72 nestačí, aby bolo opatrenie uložené jednému alebo viacerým podnikom na účely ich donútenia, aby prijali konkrétne konanie, ktoré je potrebné na dosiahnutie účelu vykonávania služby všeobecného hospodárskeho záujmu, ale tiež, že také opatrenie musí tieto podniky obmedziť na vykonávanie konkrétnej služby alebo na dodanie konkrétneho tovaru za podmienok, ktoré nie sú na takomto trhu bežnou praxou.

60. Povinnosť, akou je tá vo veci samej, a to financovať akčný plán na podporu opatrení na úsporu energie a účinnosti,[37] preto nemôže byť považovaná za predstavujúcu povinnosť služby vo verejnom záujme v zmysle článku 3 ods. 2 smernice 2009/72, aj keď cieľom financovaných opatrení je vykonávanie služby všeobecného hospodárskeho záujmu. To neznamená, že na žiadny z predmetných finančných záväzkov – ktoré sa podľa všetkého aspoň zdajú byť súčasťou osobitnej dane uvalenej na konkrétny energetický podnik – sa pravdepodobne nebudú vzťahovať iné pravidlá práva Únie, ale skôr jednoducho, že nespadajú pod článok 3 ods. 2 smernice 2009/72, čo je predmetom otázky položenej vnútroštátnym súdom.

61. Preto navrhujem odpovedať na prvú otázku v tom zmysle, že článok 3 ods. 2 smernice 2003/54 a článok 3 ods. 2 smernice 2009/72 sa nemôžu vykladať v tom zmysle, že povinnosť financovať rôzne opatrenia akčného plánu, ako je plán uvedený v treťom dodatočnom ustanovení kráľovského zákonného dekrétu č. 14/2010, predstavuje „povinnosť služby vo verejnom záujme“ v zmysle týchto ustanovení.

62. Vzhľadom na odpoveď na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na druhú otázku.

V. Návrh

63. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prvú otázku položenú Audiencia Nacional (Národný vrchný súd, Španielsko) takto:

Článok 3 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou a o zrušení smernice 96/92/ES a článok 3 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES, sa nemôžu vykladať v tom zmysle, že povinnosť financovať rôzne opatrenia akčného plánu, ako je plán uvedený v treťom dodatočnom ustanovení Real Decreto-ley 14/2010, de 23 de diciembre, por el que se establecen medidas urgentes para la corrección del déficit tarifario del sector eléctrico (kráľovský zákonný dekrét č. 14/2010, ktorým sa ustanovujú naliehavé opatrenia na nápravu deficitu sadzieb v odvetví elektrickej energie z 23. decembra 2010), predstavuje „povinnosť služby vo verejnom záujme“ v zmysle týchto ustanovení.

36 Rozsudok z 15. mája 2019 (C-706/17, EU:C:2019:407, bod 112).

37 V tejto súvislosti by sa cieľ akčného plánu nemal zamieňať s cieľom tretieho dodatočného ustanovenia, ktoré sa týka iba rozhodnutia, aby zodpovednosť za financovanie tohto plánu prebrali spoločnosti.